

Національний університет «Львівська політехніка»
Інститут права та психології
Кафедра теоретичної та практичної психології

Психологія національної безпеки

*Збірник тез науково-практичної конференції
з міжнародною участю
25 квітня 2017 року*

Львів – 2017

УДК 159,9
ББК 88
Пс 86

Друкується за рішенням
кафедри теоретичної та практичної психології
Інституту права та психології
Національного університету «Львівська політехніка»,
протокол №10 від 31 березня 2017 р.

«Психологія національної безпеки»

Наук.-практ. конф. з міжнародною участю (2017; Львів)

Збірник тез науково-практичної конференції з міжнародною
участю «Психологія національної безпеки», 25 квітня 2017 р. [Текст]
– Львів: «СПЛОМ», 2017. – 196 с.

Бібліогр. в канці ст.

Упорядник:

М.Й. Варій (д-р псих. н., проф.)

Відповідальний за підготовку до друку О.М. Лозинський (ст. викл.).

Матеріали друкуються в редакції авторів. За дотримання авторських прав,
достовірність інформації, коректність висновків відповідальність несуть автори.
Редколегія може не погоджуватися з ідеями авторів статей.

ISBN 978-966-919-253-0

© НУ «Львівська політехніка», 2017.
© Кафедра теоретичної та практичної психології ІНПП, 2017.
© В-во «СПЛОМ», 2017.

Зміст:

Ортинський Володимир. Національна безпека України у площині психологічної науки (вступне слово)	7
Адамська Зоряна. Фасилітативна діяльність у професійному становленні майбутнього психолога.....	9
Андрійчук Іванна. Діалогічна взаємодія в управлінському спілкуванні вищої школи.....	11
Андрусишин Юлія, Коваль Вікторія. Захист від негативних інформаційно-психологічних впливів в умовах гібридної війни.....	13
Бамбурак Наталія. Професійно-особистісні деструкції в діяльності фахівців-психологів.....	15
Баранюк Назарій. До питання розуміння психології безпеки.....	16
Барчій Магдалина. До питання формування емоційної стійкості майбутніх педагогів.....	18
Березовська Лариса. Попередження професійного вигорання студентської молоді	21
Білозерська Світлана. Духовні цінності як орієнтири розвитку української нації ...	23
Варій Мирон. Основні засади психології національної безпеки	25
Вінтюк Юрій. Окремі ментальні характеристики української нації як загроза її існуванню.....	29
Вінтюк Юрій. Перешкоди на шляху реформування системи освіти як загроза майбутньому нашої держави.....	31
Войцеховська Оксана. Теоретичні підходи дослідження феномену психологічного благополуччя особистості	33
Волошин Олександра. Інформаційні війни як загроза національній безпеці.....	35
Гаркавенко Зоя, Лещук В., Соколов С. Теоретико-методологічний аналіз впливу соціальної ентропії на психологічну безпеку суспільства.	37
Германович Оксана. Психологічні особливості часо-просторових характеристик у життєдіяльності особистості	40
Гоца Васирина. Психологічна безпека особистості: теоретико-психологічні аспекти	43
Горошкевич Надія. Пошук шляхів захисту від інформаційного психологічного впливу ЗМІ.....	45
Губенко Олександр. Психологія національної еліти як фактор національної безпеки.....	47
Гузенко Ірина. Синдром емоційного вигорання у професійній діяльності військовослужбовців.....	49
Гуцман Марина. Психологічні особливості ресурсного потенціалу особистості в умовах переживання стресу.....	52
Дзюбинська Марія. Особливості самооцінки матерів, які виховують дітей хворих на епілепсію.....	54

Як бачимо, науково-практична конференція «Психологія національної безпеки» є актуальною.

Шановні учасники науково-практичної конференції! Бажаю Вам плідної праці, натхнення та злету творчої думки!

Адамська Зоряна.

Фасилітативна діяльність у професійному становленні майбутнього психолога

Українське суспільство, яке переживає сьогодні серйозні економічні, політичні та соціальні зміни, висуває особливі вимоги до представників соціономічних професій, і особливо до психологів. Однак слід зауважити, що багато психологів все частіше беруть участь у виконанні цілком конкретних, високооплачуваних замовлень, характерною рисою яких є організований вплив на людей: групові тренінги, групова психотерапія, ділові ігри, оволодіння методами управління, ділового спілкування тощо. Відкритий доступ до готових технологій такого впливу, як вказує Є.Л. Доценко, створює можливості для використання їх нефахівцями, людьми, далекими від теорії психології і, тим більше, й від практики. Як результат, психологічна технологія впливу, «розпочавши самостійне життя за законами ринку, допускає можливість свого використання як засобу досягнення і негуманних цілей... і за таких умов стає маніпулятивною» [2, с.8]. Саме тому на сучасному етапі особливо гостро постає проблема підготовки майбутнього психолога.

Дослідження різних аспектів професійного та особистісного становлення психолога у вітчизняній психології представлені в працях Т.І. Білухи, О.Ф. Бондаренка, Л.В. Долинської, Ю.Г. Долінської, С.Д. Максименка, В.Г. Панка, Н.І. Пов'якель, Г.К. Радчук, М.В. Савчина, А.В. Фурмана, Н.В. Чепелевої, Н.Ф. Шевченко та ін. Однак більшість як зарубіжних, так і вітчизняних дослідників (Г.О. Берулава, О.Ф. Бондаренко, Дж. Б'юдженгаль, П.В. Лушин, А. Маслоу, Г.К.Радчук, К.Роджерс, Н. Роджерс, Дж. Фрейберг та ін.) директивності, авторитарності та об'єктності традиційної парадигми протиставляють недирективність, демократичність і суб'єктність гуманістичної парадигми професійної освіти психологів.

Так, на думку Г.О. Берулави, в об'єктній парадигмі завдання психолога полягає в психологічній корекції поведінки, інтелектуальних і особистісних якостей суб'єкта з метою його максимальної адаптації до умов суспільства, відповідно до визнаних нормативів вікового розвитку. Основним завданням психолога, з точки зору суб'єктної парадигми, є психологічний супровід розвитку особистості, мета якого – створення необхідних психологічних умов для її ефективного становлення. Відповідно для вирішення цих завдань використовується свій інструментарій, своє коло методів впливу на особистість. Так, у першому випадку психолог застосовує методи

психокорекції, які передбачають використання психодіагностики, психологічного консультування, психотренінгів, немедичної психотерапії. У другому випадку вирішення завдання забезпечується завдяки таким методам впливу, як психологічна просвіта (проведення лекцій, бесід, семінарів, консультацій, круглих столів, диспутів тощо). Психологічна діагностика, психологічне консультування, тренінг умінь виступають допоміжними методами. Тобто вплив психолога повинен спрямовуватися не на «формування» і корекцію особистості з позицій об'єктного маніпулювання, а на створення умов для її розвитку через задоволення її базових потреб, що повинно забезпечити формування механізмів самонавчання і самовиховання [1].

З цієї позиції головним процесом, який реалізує гуманістичну парадигму, розглядають фасилітативну діяльність психолога як недиригентне керівництво суб'єкт-суб'єктною взаємодією з клієнтом. Зокрема, К. Роджерс під фасилітацією розумів у першу чергу сприяння процесу особистісного зростання, становлення внутрішньої свободи. Основні здібності, якими повинен володіти психолог для здійснення фасилітативної діяльності, розкриваються у трьох найважливіших установках:

- істинність (щирість) – здатність бути самим собою, довіряти собі; усвідомлення і прийняття власних істинних почуттів, вміння їх виражати;
- схвалення, прийняття, довіра – здатність безкорисливо і безоціночно турбуватися і приймати іншу людину як автономну особистість, наділену власною цінністю; беззаперечна довіра до неї, прийняття її почуттів і переживань;
- емпатійне розуміння – здатність слухати досить особливим емпатійним способом, спрямованість на прийняття чужої позиції; приймаюче розуміння внутрішнього світу клієнта [3].

Проаналізувавши установки фасилітатора, можна провести аналогію з основними якостями актуалізатора за А. Маслоу, які детально охарактеризовані Е. Шостромом. Так, протиставляючи стилі життя актуалізатора й маніпулятора, основними якостями актуалізатора, дослідник називає чесність (прозорість, щирість, автентичність), усвідомлення (відгук, життєсповненість, інтерес) – здатність бачити і чути як себе, так і інших; свободу (спонтанність, відкритість) виражати свої потенціали, бути суб'єктом – господарем власного життя; довіру (переконавання), глибоку віру в інших і в себе [4]. Актуалізатор, як і фасилітатор – це багатогранна й одночасно цілісна особистість, яка шукає в собі самобутність і унікальність, налагоджує тісні взаємини з оточенням; її вихідною позицією є усвідомлення власної самоцінності, здатності до самовдосконалення та саморозвитку.

Висновки. Отже, в контексті гуманістичної парадигми професійної освіти фасилітативна діяльність майбутнього психолога розглядається як антитеза до маніпулятивних впливів, спрямованих на обмеження суб'єктності людини, її спроможності будувати власне життя чи самостійно вирішувати конкретні проблеми.

Література:

1. Берулава Г.А. Методологические основы деятельности практического психолога / Г.А. Берулава. – М.: Высшая школа, 2003. – 64 с.
2. Доценко Е.Л. Психология манипуляции: феномены, механизмы и защита / Е.Л. Доценко. – М.: ЧеРо, Издательство МГУ, 1997. – 344 с.
3. Роджерс К. Свобода учиться / К.Роджерс, Д. Фрейберг. – М.: Смысл, 2002. – 527 с.
4. Шостром Э. Анти-Карнеги или человек-манипулятор / Э. Шостром. – [пер. с англ. М. Малышевой]. – Львов.: Світ, 2002. – 112 с.

Тези надійшли 5 квітня 2017 р.

Андрійчук Іванна. Діалогічна взаємодія в управлінському спілкуванні вищої школи

Потреба в професіоналізації управлінської діяльності у сфері освіти в останнє десятиріччя стала відчуватися особливо гостро, що й зумовлює актуальність дослідження управлінського спілкування вищої школи.

Одну з найважливіших ролей у формуванні, розвитку й реалізації інтелектуального капіталу відіграє вищий навчальний заклад, який безпосередньо формує людський капітал суспільства. Його головне завдання - підготувати фахівців, здатних і бажаючих створювати й сприймати зміни й нововведення [1]. Саме здатність ефективно продукувати нові найсучасніші знання і доносити їх до споживачів (студентів та слухачів), формувати нові генерації висококваліфікованих фахівців і адаптувати їх до мінливих вимог ринку визначають конкурентоспроможність національної системи освіти і конкретних вищих навчальних закладів.

У динамічному світі, що пред'являє неабиякі вимоги до сучасних освітніх закладів, з'являється немало педагогічних управлінських інновацій, що створюють можливості для якісних перетворень в їх діяльності. Водночас ускладнюються завдання управління і вимагають нових, науково обґрунтованих способів їх рішення.

Велике коло різноманітних питань управління навчальними закладами різних типів та функціонування їхніх підрозділів та різних ланок добре висвітлено в працях вітчизняних дослідників: О.І.Бугайова, П.І.Дробязко, Л.І.Калініної, Л.М.Карамушки, Н.Л.Коломінського, М.П.Легкого, В.М.Мадзігона, В.І.Маслова, В.В.Олійника, В.М.Оржеховської, В.Ф.Паламарчук, В.В.Сгадової, М.Д.Ярмаченка та багатьох інших учених і практиків України.

Важливою умовою взаємодії персоналу в структурних підрозділах навчального закладу є спілкування. Управлінське спілкування є специфічною формою активності учасників управлінського процесу, передбачає встановлення прямих і опосередкованих контактів між тими, хто вступає у ділові відносини, забезпечує реагування і вплив на дії та інформацію інших осіб, взаємне сприймання. Аналізуючи процес управлінського спілкування, акцентуємо увагу на діалогічному типі відносин, який можна вважати універсальною умовою буття